

LÄGESRAPPORT

SLUTRAPPORT

Dnr RUN/xxx/xxxx	ÄrendeID Nyps	Projektname
RUN/724/2020	20300875	Strategisk planering för landbaserat vattenbruk (RAS) i Jämtlands län
Stödsökande		Organisationsnummer
Region Jämtland Härjedalen		232100-0214
Kontaktperson		Telefon
Linda Forss		063-14 65 43
Rapportperiod (åååå-mm-dd t o m åååå-mm-dd)		Rapportnummer
2022-07-01 till 2023-02-28		4

Beskrivning av projektets operativa genomförande och aktiviteter under redovisningsperioden

Använd samma rubriksättning för projektets aktiviteter som i beslut om stöd. Beskriv vad som har genomförts inom respektive projektaktivitet och vilken typ av kostnader som har genererats i samband med genomförandet.

Övergripande projektverksamhet

Projektets målsättningar har varit att

- * Underlätta, snabba på och stärka kommunernas förmåga att ta fram kommunala planeringsunderlag
- * Identifiera lämpliga/olämpliga områden
- * Ta fram ett länsövergripande planeringsunderlag

De typer av kostnader som genererats är

konsultkostnader

- för operativ projektledning för att ta fram det övergripande planeringsunderlaget
- för att ta fram fördjupade underlag för in-situbedömningar för att identifiera lämpliga/olämpliga områden
- för att bedöma och sammanställa framväxande helhetsbilder kring utvalda sites, utifrån diskussion med markägare, planarkitekter, miljöinspektörer, tillväxtchefer och entreprenörer.

Kostnaderna är kopplade till uppdrag som avropats utifrån avtal. (se underlag från ansökan om utbetalning 1 & 2).

personalkostnader

- för strategisk projektledning/processtöd
- för ekonomisk handläggning och redovisning
- för projektägarstyrning

lokal-, fika-, lunch- och konferensdeltagarkostnader

- för möten och workshops
- för att lära mer om sätt att underlätta och stärka kommunernas förmåga

Projektet har under denna sista och avslutande projektfas som redovisningsperioden avser, arbetat vidare för att stärka det länsövergripande planeringsunderlaget och de mer kommunspecifika urvalet av lämpliga och olämpliga sidor. Detta har gjorts både genom faktiska undersökningar av sidornas förutsättningar och genom strategiska dialoger med kommunernas tjänstepersoner och förtroendevalda, med länsstyrelsen i deras olika roller kopplade till RAS, med gröna näringar och med länets kommunala, strategiska planerare.

Såväl undersökningarna som dialogerna har getts olika djup och valts ut för att ytterligare stärka planeringsunderlaget både i form av ökad kunskap om sidornas faktiska förutsättningar för att kunna gå vidare till detaljplanering och/eller tillståndsprövning och ökad kunskap/medvetenhet om förhållningssätt, roller, krav, arbetssätt, resursförutsättningar och resursbehov.

Styrgruppen har haft 3 möten under redovisningsperioden.

Projektgruppen med de två projektledarna (Administrativ och strategiskt ledande samt operativt ledande och genomförande) har arbetat nära tillsammans med löpande och täta avstämningar under den avslutande fasen för att knyta ihop projektet och bygga förutsättning för implementering av vissa projektresultat och för att fånga upp och tydliggöra flaskhalsar, behov och utvecklingsstrategiskt avgörande steg för att komma vidare.

Projektorganisationen har satt sig och hittat bra arbetsformer som gjort projektet snabbfotat i att inom projektramarna lyssna in kommunernas behov och följa upp och anpassa projektet utifrån lärdomar längs vägen. Det har visat sig finnas ett betydligt större behov av dialoger än vad det finns forum för, vilket aktualiserat behovet av ett länsövergripande arbetssätt kring strategisk planering på ett övergripande plan när det gäller etableringar av landbaserat vattenbruk.

Förutom den resultatspridande workshop som arrangerades under projektperioden 12 jan 2023 har projektet välkomnat till samt deltagit i flera andra workshops och dialoger dels med kommunerna men mer specifikt med bla Länsstyrelsen (olika funktioner), strategiska planerare och aktörer inom gröna näringarna. Detta utifrån erfarenheter och behov lyfta från den tidigare projektfasen och som konstaterades i tidigare lägesrapport som konstaterade att en regional konferens lockar dock endast ett fåtal och kanske väljer också kommunerna några representanter som kan delta, men saknar möjlighet att skicka fler för att öka kunskap och delaktighet. Kommunerna efterfrågade förankrade och öppna möten för såväl förtroendevalda, tjänstemän inom plan- och tillväxtavdelningarna samt för allmänheten. Detta för att främja demokratin och skapa förståelse och involvera lokalbefolkning i valet av "lämpligt/olämpligt" och vara en del i att underlätta för kommunerna att ta fram planeringsunderlag. Under denna avslutande projektperiod har insatser gjorts för att möta detta behov. En erfarenhet är att kommunernas förutsättningar är mycket olika för att kunna mobilisera och verka för att till och med lokala träffar ska nå ut rätt. Projektets resurser tyvärr inte omfattat kommunikation och det har försvärat möjligheterna.

Arbetssättet och insatser i form av dialoger i kombination med resultatspridning, har varit både avgörande och efterfrågat. Resultaten har varit viktiga för att ha en konkret utgångspunkt. Planerade övergripande workshops har inte lockat viktiga grupper utan projektet har fått göra en uppsökande verksamhet. Tex har projektet kunnat möjliggöra en träff för ett "planforum" för strategiska planerare i länets kommuner 10 februari 2023. Detta behov uppmärksammades under den förra redovisningsperioden och följdes upp och behovet möttes under denna avslutande fas. Dessa strategiska planerare hade aldrig tidigare träffats på detta sätt, även om de ibland kallas till träffar genom Länsstyrelsen, men då utifrån myndighetens behov och inte utifrån planeringsstrategi på ett övergripande plan. Samtliga planerare hade upplevt ett behov, men saknat såväl resurser som mandat. Region Jämtland Härjedalen har inget uppdrag att arbeta övergripande med regional strategisk planering, utan endast inom vissa delområden som infrastruktur. Träffen synliggjorde ett fortsatt behov av forumet. En ytterligare kombinerad dialog och resultatspridning arrangerades för Länsstyrelsen med tjänstepersoner med ansvar för miljötillstånd, etableringar, fiske- och vattenvård samt strategisk planering. Avslutningsvis gjordes projektet till en del i en framåtsiktande workshop 20 februari 2023 arrangerad för aktörer inom länets gröna näringar.

Lärdomar under denna avslutande del av projekttiden uppmärksammade projektledningen på att det

inte vore en klok resursanvändning att nyttja hela den i projektet avsatta konsultbudgeten för utredningar, utan istället fokusera på dialoger som underlag för strategisk planering. Detta eftersom det i samband med en fördjupad utredning kring en av siterna blev tydligt att det i detta, och därmed rimligen också i andra fall, finns ett betydligt större behov av mer långtgående dialoger innan resurser läggs på kostbara utredningar och provtagningar ÄVEN om provtagningarna därefter skulle behövas för att komma vidare med planer, tillstånd etc.

För att gå vidare till en mer genomgripande, och kanske formellt fastställd, länsövergripande planering, skulle nya forum och dialoger behöva utvecklas där det kommunala planmonopolet hittar ett effektivt sätt att samverka över kommungränserna, där miljömyndighet både på läns- och kommunnivå deltar, där Länsstyrelsens, kommunernas och regionens planerings- och etableringsansvariga deltar. Ett sådant forum finns inte idag även om det finns andra forum. Kanske behövs, som komplement, också en länsövergripande näringslivsstrategisk dialog/forum för att tillsammans kunna fungera som goda, hållbara verktyg för den regionala och kommunala utvecklingen.

För att närma sig målsättningen att kunna identifiera lämpliga och olämpliga platser, har projektet genom anvisade, avgränsade uppdrag till upphandlade konsulter, fört projektet framåt.

Samplanering med kommunernas plankontor och näringslivskontor har varit grunden i arbetet Under perioden har faktisk och praktisk undersökning och dokumentation av olika potentiella ”siter” (platser) avslutats och knutits ihop och identifierat in var satsningar skulle kunna vara lämpliga och inte.

Under redovisningsperioden har ett par fördjupande undersökningar av särskilt intressanta siter som offererades under förra redovisningsperioden genomförts inom ramen för upphandlade ramavtal.

Uppföljning av resultatindikator/-er

I beslut om stöd framgår vilken/vilka indikator/-er som gäller för projektet. Indikatorutfallet i antal (t ex antal deltagande företag) anges i Min Ansökan. Här finns möjlighet att kommentera utfallet.

Indikator: Kunskapsunderlag. Målsättningen är att ta fram 9 st kunskapsunderlag, vilka tillsammans visar resultatet utifrån målsättningarna.

Projektet har nu arbetat fram och sammanställt ett (1) länsövergripande kunskapsunderlag för strategisk planering för landbaserat vattenbruk och särskilt fördjupat ett kunskapsunderlag för var och en av länets åtta (8) kommuner. Här betraktar vi dessa underlag som de 9 som sattes som mål för projektet. Därutöver, eller som bilagor, finns även en checklista, som direkt stärker kommunernas förmåga att ta fram planeringsunderlag, och andra planeringsstrategiskt värdefulla kunskapsunderlag i form av en delrapport om lämpliga och olämpliga platser utifrån riksintressen för natur och kultur, samt utifrån transportstrategiskt perspektiv. Eftersom allt resultat ur lärandesynpunkt är intressant för alla kommuner är allt samlat i en rapport. De identifierade siter som är kommunalt ägda finns med i rapporten. Utöver dessa finns några identifierade siter som är privatägda. De finns inte med i rapporten utan är enbart kommunicerade med aktuell kommun och markägaren.

Hur har hållbarhetsaspekterna varit integrerade i projektet under redovisningsperioden?

Hållbarhetsaspekterna är miljö, jämställdhet och mångfald. Vilken påverkan har projektet haft på hållbarhetsaspekterna? Har hållbarhetsaspekterna använts som metod vid planering, genomförande och uppföljning av projektets aktiviteter, t ex genom att jämställdhetsaspekten beaktats i syfte att nå bättre resultat? Beskriv i så fall hur och kopplat till vilken aktivitet.

Miljömässigheten är projektets grundläggande bas och en förutsättning och en central faktor i den fysiska planeringen och projektets mål att utifrån ett strategiskt planeringsperspektiv kunna visa lämpliga och olämpliga platser, samt en checklista för att ro satsningar av den här karaktären i hamn. Under denna avslutande projektperiod har miljöaspekten varit särskilt central i den fördjupade utredning som gjorts på en av de undersökta siterna.

Under workshopen den 15 juni var 10 st, av de totalt 22 anmälda, kvinnor dvs 45 % . Under Planforum 10 februari var nästan 50 % kvinnor. Projektet ser det som positivt och där när vi målsättningen på minst 40%, vilket är definitionen av jämställdhet enligt SCB. Ingen särskild insats gjordes för att nå detta, utan det är snarare en spegling av hur personalbesättningen ser ut inom plan/näringsliv/miljö i de olika kommunerna, regionen och länsstyrelsen.

När det kommer till mångfald, har projektet under den här avslutande redovisningsperioden delvis varit publik vad gäller resultatspridning och dialog i kommunerna. På det sättet har en bredare grupp från länet mötts. I övriga resultatspridande dialoger har deltagarna snarare varit en spegling av redan befintlig personalstruktur inom länets kommuner och Länsstyrelsen och Region JH och därmed, i princip, varit homogen, snarare än mångfaldsbetonad, med ett avgörande undantag – det har lyfts av plan- och näringslivsavdelningarna i kommunerna, att fler och fler entreprenörer, vilka är direkt påverkade av den fysiska planeringen, har ett utomnordiskt ursprung innebärande andra värderingar, andra kunskaper och relationer kring regelverk för etableringar etc. Detta är en viktig erfarenhet att ta med i beaktande för fortsatta satsningar. Mångfaldsfrågan är också relevant när det kommer till de rent planeringsdemokratiska perspektiven.

Kommunikation av projektets verksamhet

Beskriv hur projektets verksamhet har kommunicerats externt, samt hur Region Jämtland Härjedalens medfinansiering har synliggjorts i samband med genomförande och kommunikation av projektets aktiviteter.

I samband med resultatspridning och dialoger har projektpresentationer innehållit logotyper från Region Jämtland Härjedalen och Jordbruksverket kommunicerats. Tex i samband med workshop 12 jan 2023, Planforum 10 feb 2023. Logotyperna finns också med i det rapportmaterial som tagits fram med finansiering av projektet.

Övriga upplysningar

Finns det ytterligare information om projektet som bör uppmärksammas till medfinansierare?

Avgörande dialoger och forum för strategisk fysisk planering behöver formaliseras och utvecklas och resurssättas för att det ska vara möjligt att skapa en effektiv och hållbar process som främjar regional utveckling både i kommunerna och länsövergripande. Utan projektet skulle avgörande strategiska frågor inte ha haft ett sammanhang för dialog dels i respektive kommun och dels länsövergripande för att se och förstå samberoenden. Utan projektet skulle det inte uppdrag, resurser och kompetens för att bedöma lämplighet/olämplighet skulle inte ha funnits. Det är tydligt att behovet av resurser när det gäller projekt-/processledningskompetens samt sakfrågekompetens är stort när det gäller fysisk planering i Jämtland Härjedalen och att projektet redan nu ökat utvecklingstakten och inte minst hjälpt till att både förtydliga kända behov och att visa på nya behov. Det betyder inte att kommunerna inte har kompetenta personer, utan att de saknar tillräcklig mängd resurser för att genom effektiv fysisk planering, kunna ta vara på tillväxtpotentialen i tex landbaserade vattenodlingssatsningar. Det är tydligt att det skulle behövas processledning, lika väl som projektledning för att bli mer effektiv, och det är en lärdom att ta med framåt. Projektet har synliggjort behoven än mer och det finns en efterfrågan när det gäller att ta tillvara på erfarenheterna och inte minst att lyfta för konkreta testbäddar och lärlab till andra sakområden inom strategisk, fysisk planering för att komma åt helhet i arbetssätt och strategisk samverkan både mellan och inom kommuner/myndigheter/företag/region. Det kan vara intressant för medfinansierare att känna till för avknoppningar och nya satsningar.

Underskrift

Rapporten ska undertecknas av projektledare eller person som har rätt att företräda projektägaren.

Östersund, 2023-02-24

Ort och datum

Underskrift

Linda Forss

Namnförtydligande